રાજજોગી

રચનાર

ચુનીલાલ પરશોતમદાશ

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

સુરત ગુજરાતી નાટક મંડળી

પ૭૪૩

(આવ્રતી પહેલી પ્રત ૧૦૦૦)

સુરત.

"ધી રાઈઝીંગ સ્ટાર" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં ગંગારામ

આત્મારામ પંડીતે છાપી.

સંવત ૧૯૫૦ શને ૧૮૯૪

કીમત બે આના

૫૮૦૮

રાજજોગી નાટકના
ગાયનો

૧

સનન સુમ સનન સુમ સુમ સનનન.
નીત્રુમ દર સીંસીધા સીંરીં સનનનન
ધીન, ધીન, ધીન, ધીન, થનનનનનનન–નીત્રુમ,
કિટ. કિટ કિટ કિટધા દધીગન કિટધા
છનન છનન છુમ, છનન છનન છુમ.
થોંગ થોંગથા, થોંગ થોંગથા થોંગ થોંગથા હાં હાં હાં.

૨

જાજારે ગાંડી વાત એ શું કરે.
વાતએ શું કરે વાતએ શું કરે.
કો માનવ ન આવે અત્રે, શું રાખે મગદુર
ખુરાથાય હાલ તેના હાડ ભાંગે ચકચુર–જા
તોર રાખો ખોટો દીલમાં આપણે સ્ત્રી અવતાર
પુરૂષ સાચું કંઇ નવ ચાલે, ધારે મન વિચાર–જાજારે

૩

અરે શું તું મુકીને જાય, ન ગોઠે દીલમા જરાય
રહું હું કોની સેવામા, મુજ મન અહીં બહુ અકળાય
કહીશ હુ કોને દુઃખ વાતો, કો સાંભળનારૂં અહીં નથી,
જે કહેતી હું તે સ્વીકારો, ન બીજું એવુ કેઇ નથી
વળી તમોને ગોઠે કેમ, સદા હું પાસ વસનારી,
માટે કાંઈક વિચાર કરી, સાથે રાખો દુઃખી દસા

૪

કેમ ભુલો પ્રાણપતી, આજ તમે કેમ ભુલો પ્રાણપતી

વલ્લભીપુરમાં વસંત સેનાનો, કુંવર છે કામ રતી--આજ.
મૈનાક યોગ્યછે વર એ વરવા પોંચાડોને શુભમતી–આજ
જોડું જોઇને આનંદ થશે મન, વીલંબ કરો નહીં
અતી–આજ.

૫

એને આવવુંછે મારી સાથે ગામ.
એ રડે પિતા ઉપાય નથી હાથ, રહેવુંછે મારી સાથ
થાશે કાંઇ ઊમાત, કરશે એ આત્માઘાત–એને
માનીલ્યો પિતાજી, મારા મારા સુખમા શુભકારછે
એછે ગુણ નિધાન, લાગે બહુ ગુણવાન. સાથે લઈ સુજાન
આપ્યારા પિતા આપો રજા પડે મઝા, ન રહે કાંઇ મણા,
હું લઇ જઇશ, હું લઇશ ત્યાં—એને

૬

કોણ ના કહે (૨) તુને કોણ ના કહે
કરીએ. ધરીએ, સહાએતુને કોણનાકહે
એ મુજ લાડલી શોક ન કર મન
જે કરવું ઘટે તેતું ધર ચીતવન–કોણ
શેનુ ન કર શોક તું જજે મૈનાક સાથ
રહેજો હમેશાં તમો સુખમાં, ન રાખો કાંઈ ઉચાટ

૭

વહુએ વાદ વધ્યાંરે ઘરમો ચીમ કરી રહેવાય
મારા છેતરમાં બાજરો વાવી તીના થઈ જયા ભાંટા
ભુંડી રાંડને પયાણી લાચા, પગ તીના રાંટા–વહુએ,
લોટામા તો લીલ વધી, કલેડા જેવી પોળી.
એવી રાંડને પયાણી લાચા. જીવત મેલ્યા બોળી-વહુએ
વાહરું ભરી ઘેંહ ખાયે, ખોબે ફાકે ધાણી
હાથ રાંડનો ઠુંઠો હાલે, ડાબી આંખે કાણીવહુએ.

(૮)

નશીબ! મારો ડર જરા, હું જાણું છું આવાર
ફીકર ન રાખો દિલ વિષે તજોને કુવિચાર.
ઝુરી મરૂં હું તન વિશે નેત્રથી દુર થાય.
નથી કાંડી મે કો દિવસ પડે વિખુટો હાય.
લાડીલી પુત્રી માહરી તેં કીધુ કામ અવિચારી
માતુ પિતા છોડી શોક, ઘા કારી.
હાય નેત માગી જાઓ, જલ્દીથી પાછા આવો,
આ દુખી માતુનો વિયોગ, તુર્ત ટળાવો.

(૯)

ઝુલાવું બાઇ હીંડોળે હુ પ્રેમથી
ખુશી હોય જ્યાં, સુધી હું ઝુલાવુ હેતથી—ઝુલાવું.
સજ્યાં છે આભુષાણ પ્રીય આંગને વીશે.
વસ્ત્ર ઇત્યાદી ભાળતાં નખોડ કાંઇ દીસે —ઝુલાવું.
રતીજો આવે આપ પાસે થાય ચકચુર.
લલાટ જોઇ ચંદ્ર પણ થાય દુર દુર. — ઝુલાવું.

(૧૦)

અરે દાસી શું ગુણ ગાઓ, સાંભળતાં મન વિશે મુઝાઓ
નથી પુત્ર તરફનું સુખ, એથી શું કહું વધારે દુઃખ.
ભોગવશે રાજ કુંવર જ્યારે, રહેવું પડશે તાબે ત્યારે.
દાશી કોપછે દૈવનો અતી, આપે કુંવર લઇ સુમતી
એ ભોગવે રાજ્ય નહીં ખમાય, કહો દાશી કરૂં ઉપાય
ફુટેલી ભાગ્યની કુદશા, થશે ક્યારે પુર્ણ આશા.

(૧૧)

હયે મેહેરબાની તેરી બહોત ભાયે.
ક્યસે નજર રહેમ જમાયે જમાયે.—મેહેરબાની
તન મન ધન સબ મોપર દીનો.

પ્યાર કુથસે બડાએ જમાયે. —મેહેરબાની

૧૨

નમુઝા માનીદ મારી પ્યારી મારૂં ઠાર કહયું તુંને કોણે-
બદ સુકન

માણ પ્યારી કહયું તુને કોણે બદ સુકન.
દુઃખ દીધું કોણે કેવું, દુઃખી મનમાં થા થા ના
ખુશી મનમા રહે રહે કાં શાને ધરે દુઃખ પ્યારી
મારૂં ઠાર એને એને આંગળી છીંદે કોતુને
કહયું તુને કોણે બદ સુકન. — માણપ્યારી.

૧૩

જાઓ લાવો જઇ પકડીને ૭૧ મારો ગભરાય
આ વાર. રેજા જાઓ લાઓ.
જલદીથી જાઓ ત્યાંહી ઝટકી પટકી લાઓ કોઇ
સામે નહીં આવો જાઓ
તમે લાવો જાઓ જાઓ જાઓ, એનો દેખુંછું જુલમ
એને જલદીથી અહીં લાવો, જાઓ લાવો.

૧૪

જા જા કુંવર જાની મારા મોંથી દુર થાની લંછન લગાડયું
તેં ભારી મારી નાખું ઠાર.
નથી કહેવાતી તે વાત નથી જાણુતો માત તાત ધીઃક
ધીઃક તુજ જાત, પેટ સાથે વાત.
શું કર્યો દિલ વિચાર, તું આવ્યો કોને દ્વાર બુરી
ધારણા કરવા પાર તારૂં કાળું કર,
તને શું કરૂં આચાર ફાંસો આપું મારૂં ઠાર, ન રહે-
વા દઉં ધરતી ઉપર.

૧૫

મુજપિતા બોલો શું વચન, વચન કાઢો શું નીરાધાર તનુ

મારા ઉપર ફરવ્યું કેમ મન, બોલો શું વચન.
કોણ દ્વાર જઈ કીધું શું, કીધું શું કહો મુને આવાર,
આવું ન દીલમા કુવિચાર, ગમે મારો ઠાર.

૧૬

ઓ, કુંજર, ઓમદપુર, થાતું દુર, પુર કસુર
દુર દુર હયાંથી દુર. અરે કમજાત, જાહ જુર.
જાઉં જાઉં હું આવાર, ખોટી ન થાતું પલવાર.
સી ઉપર રાખો આધાર. કર્યો દિલમા કુવિચાર.
થઈ મતી જેવી ગમાર, કુળમાં ઉઠયો અંગાર,
જાઉં જાઉં મારો ઠાર,

૧૭

શું નશીબની વાત કહું હયાંરે, થઈ આશી દશા મારી હાય,
માત પિતા મુજ વેરી થયાંરે, સુખના દિવસ મુજ વન્
હી ગયાંરે.
ક્યાં જાઉં શું કરવું હવેરે. ભેખધરી ફરવું વનરે,
થઈ આશી.

૧૮

આફતમે મયે ફસપડા આયા મયે જંગલ
કુબ મીટ્રેગી અય બિપત, જાઉં કીધર જંગલ,
ન પાતા રાહા જાને મુજે દેખું જીધર જંગલ.
કયા કરૂં જાઉં કીધર, પહાડ્સ જંગલ,
મોપે મેહેર કરો અબ રહેમ ધરકે.
આડકે, ફડકે, હરકે, કરકે, —મોપે.
ભેખ ધરનકે જોગી બનાહુ, જાલ મોહસે દુર હુવાહુ.
જોગી બના અબધુત, પાયા નહીં સુખ, કયા ગુજરે-
દુખ હાં હાં હાં —મોપે

૧૯

સબુર સબુર સબુર સબુર, કયા ધમારા આહીં કરો
કીયા તુમને કુબિચાર, નાંકાલોગે નહીં સાર
દુર દુર દુર દુર દીલ બિચાર કુછ કરો
રખુન તુમારા ભાર માર ડાલુ મયે પલવાર
દુર દુર દુર દુર નાહક જાનસે મરો
જોગીડા હુ બોલ્યો વાર, રાખેના હમારો ભાર
શુર શુર શુર શુર, કરો સહાય કષ્ટ હરો

૨૦

ગાડીત મારા બેઠો તું થાને, લઈ હાંકીમને, પોહોચાડ
પીરજ થાણે, મારૂં કહ્યું કેમ ન માને—ગાડીત
આ સમે ઘટે ન તને વીર મારા ઉઠ ઉઠ ઉઠ
સબુરી મન ન કર લગાર દુઃખ અપાર, કર વિચાર,
અબળા તાર પડે હાય દુઃખ વારે ધાનાર દુઃખ હરનારો
સુખ કરનારો કોઇ મદદ ગાર, પડીહું નીરાધાર ક્યાં જાઉં
આવાર જીવ બહુ મુઝાય શું કરૂં ઉપાય રે કયાકરો બિચાર
ચલો હમારી સાથ, પોહોચાઉ પીરજ દ્વાર, કામ ધ્ધિ
લોભ મોહ દુર હુ સંસાર—ગાડીત

૨૧

હાય બેટા તુજપર આશું કયા ભવના દુઃખ આવી પડયાંરે
શું ગુન્હે તું આવી પડયોરે, જીવ લીધો રાય, કોધી થયાંરે
હાય પુત્ર તુજ થઈ ગતી બુરી, દીન મારા કેમ જાય
વહ્યાં—હાય
આ માતુ કેમ છોડી ગયોરે. હાય રાજ હાય રાજ દુઃખી
કર્યાંરે— હાય

તેડું આવ્યું જયારે રાયના ત્યાંનું. મેં જાણ્યું
ઓરમાન ખુશી થયાંરે-હાય

૨૨

બાઇ મારી બેભાન કેમ પડયાં-બેભાન કેમપડયાં
કહોશું થયું આવાર-બેભાન કેમ પડયાં
સંકટ આવ્યું તમપરે, જે હોયતે ફરમાવોજી
છે હાજર આ તાબેદાર-બાઇ

૨૩

ધીરધરો અબળા તમે ન રાખો કાંઈ ઉચાટ
પુત્ર તમ સુખી રહે મુકત થયો મારા(ચંડાલ)હાથ
શોક તજો તમો મનવિષે મગ્ન રહો દીનરાત
કુંવર મળશે તમ જરૂર ધર્મશાળા શ્રી સાથ

૨૪

રક્ષાકારક, પ્રાણ ધારા દુ:ખ હરનારા સુખ કરનારા
આફત આવીએણે ઉગારી. વેઠયું પોતે સંકટ ભારી.
ચોરો મારી લીધા તારી. પોતે હતાએ રાહદારી
ન રાખી જુદાઈ. કાયા અકારી અંગ સહન કર્યું બહુભારી.

૨૫

આહા પ્રિય સ્વરૂપ લાગે,
લાગે, ભાંગે, મનમાં, ગણી લઉં આવાર
પ્રિતમ, કરોને, ધરોને, તમ દીલ-આહા.
દેખાય દેખાય શું શરીર કાન્તી, કહી નવ જાય!
જોઇશાંત થાય વળી વિઘ્ને સહાય નવ ડરે જીવજાય.
પ્રિતમ, ગણોને, ધરોને, તમ દીલ-આહા.

૨૬

નહીં જાવા દઇશ તમને, નહીં જાવા દઇશ તમને
મુજ મન વસ્યું તમ સાથે-નહીં.
શું સતાવો હઠ લઇને, શું સતાવો હઠ લઇને

વિના આપ માનું ન બીજું.-નહીં
દિલ વિશે જુદાઇ ન રાખો, કેમ કરી દાશી
દુઃખ ભાગો આપ્યું જીવત ઘા સહીને-નહીં
માનો નહીં મારૂં કહ્યું કરૂં હું પ્રાણઘાત
તમ વિના વરૂ, કો સાથે, બ્રહ્મહત્યા શીર પાપ.

૨૭

અરે હાય ન રહો આમ-રહોદુર.
જુદાઇ રાખો ના દીલ તમારા સાથ.
શીદ તરસાવો મને ઠામ-રહોદુર.
હસ્તજોડી અર્જ કરૂં, નાહીં તરછોડારે
છોડું નહીં પ્રાણ જાય નિધાન-રહોદુર.

૨૮

ચલોની જીવ હ્યાંસે ખોટી નહીં હોનાજી કયું કરેંગે દેર
હુવા હે ડરમેરેકુ બાત હાં હાં.
આએ નગ્રમેરે સ્વાર, લે જાયે મેરેદાર, સવાતી
હુયે એ નાર, ફસુગામયે જંજાલ, સુખ જીકું દુઃખમે
નડાસના. ચલ. ચલોની.

૨૯

કાયા અકારી, દુર સંસારી, બયઠા ઠારી કબીનમયે
જબ દેખો જબ આફત મેરે સુખી ન હુવા દેહસે મયે
હાય મેને કયા જુલ્મ ઉઠાયા, સાગરસે મયે બચકે આયા
તન સબનુરબીન કાયા બીતે દીન, પાયા
નહી ચેન' દુઃખ બીતે મન
જલનિધી તરકર, રહુયા સિંધુપર નાઉસે ગીરકર આ
યા ખીતીપર.
આઇશમે'ર કર, રહેમ મોપેકર, દેહપાતીડર દયાહર
હર હર

૩૦

ક્યસા જાવું જાવું, હાય ક્યસા મય ચઢકે જાઉં
હય અંધેરા, રાહ ઘેરા કુછ માલુમ હોતા નહીં
લગીહે બહુત ક્ષુધા મુજે ફળફુલ કુછ મીલે
ગુજારૂ મયે અબ ક્યસાદીન નખાના પીના મીલે
આગુજાવે તકદીર પાવે કુછ ખાનાપીના મીલે ઉધરાં

૩૧

રામરટો હૃદય રઘુવરા ગુનીજન ગુન નીધામ,
મુકત કરે વો મનુષ્યકો, અમર હે ઉનકા નામ.
વોહીસત ગુરૂ સુમરના, રખતા રવી કુલ એક.
ધ્યાનધરો તુમ વોસદા, રાખે રવી શશી ટેક.

૩૨

મનમોરા લાગો ડરપનરે,
ન માલુમ કયા ડરત મોરી શાંન. જોર જોર ઘન ઘન
હુવા હે કયા બુમ ધુમ ધુમ વડમેસે, કાંપતાં કાંપતાં.
થરથર મોરાં મન સનનન, મેઘસા ધુમતા અવાજ
હુવા કયા એજી ડરે જાનુ ન જાનુ — મન.
આફત કયા આફત કયા મેરેપર મેહેર કર. સીતમ
અજબ અજબ કયા ડાલે, જીઆ મોરા બાલે, થર થર કરના
સીખારના. દીનતન સબ હુવા મેરા એ ખડખડ ધુમ ખડખડ ખડ
એ કડાન ધુમ ખડખડ અવાજ જાનુ ન જાનુ — મન.

૩૩

હુકમ કયા યોગી રાજ અપના દીલમે હય તુમેરા
યાદ કીયા કયું મુજકો અભી ફરમાવો સવેરા.
સબબ હે બોલાને હયાં કુછ કામ પડાહે તેરા.
નદેર કરો જાઓ તુમ ઘરકો હોતાહે અંધેરા

તીન થાલા ભરકે લાદેતું, જાતજાત પકવાન ધરદેતું
હુકમ સાથ મય હાજર કર દઉં, દેરન કરૂં અબી
મય લાદઉં જાઓ જાઓ જાઓ જાઓ.

૩૪

અબમય જાતા તુજે આખરી બોલી.
તું સુખી સદા રેહેના રેહેના ભોલા ભોલા રૂદે
ધરના ઓ પ્યારા મોરા. —અબ.
રામેશ્વર જાના સબ સુખપાના ઓગુન ગાના હેત ધરી
જપ તપ કરના નાદીલ ડરના સંગ સદા
સુખ દાય રહે —
જ્ઞાનીસે જ્ઞાન, સુજન શુભ સંગત. ક્યા સુદન
બીન સંગકરો.
માયા જાલ સબહી જગજુઠી, રામરામ રઘુરાય
કરો અબ.

૩૫

નહીં ભાઇ તુજ વીન ચેન પડે, દીલ દુઃખી થાઓ
નહીં માર્ગજડે,
દીન ગુજરે વરસ સમજાણુ તરસા દુઃખ થાય થાય
નહીં સુજપડે
જીવતદાન તેં દીધું મુજને. રહું સુખીઓ તુજ વિન કેમ કે'ને
નાના નહીં તું જા, ધન્ય ધન્ય વાહ સહાય કરી તેં, નવો
દેહ અવતાર ધર્યોમેં, મન ફડકે, હાંધડકે, ડરકત તુજ વિન ચેનનહીં
દુઃખી મુજ સ્થીતિ, ના નહીં કર એવી તું વૃતિ' નાહટ તુનેહટ
મુજને વિસરી વિસરી તુનજા મુજથી નીસરી નીસરી—નહીં

૩૬

નમન કરૂં નમી વદું કૃપા સદા મુજપર રહે,

જાવુ જાવું મુકામ હું હૃદય સદાગુણ ધ્યાન રહે
યાહાંસે ઘરકો જામીલો અમન ચમન સદા કરો
નહીં ગમ કરો રહો હો હસી ખુશીસે ફીર મીલો
મમ દુઃખ ધરો ન દુઃખ કરો સદા ખુશી તમો રહો
જાતે હય લો જલદી મીલો રહેમ નજર ન કમ કરો.

૩૭

તમપર વારી વારી. તન મન ધન સઉ તજી કરી હું વારી
હું વારી વાહે વાહે તમે સોપો તન મન ધન મુજ
પર તમ.
કંચન વચન મારાં શુભ કરી ખરાં માનો, વારૂં જાન, વારૂ જાન,
વારૂં જાન, માનો માનો, દીન દીન તમ પર, વાધે
અતી મારૂં મન
દીલદારી, રાખો મારી, ઘણી સારી, જાઉં વારી,
ઓ પ્યારા પ્યારા મારી વાત તમે માનો, તમ વાત
હું તો માનું વારી વારી વારી—તમ

૩૮

આશક પડા હું તેરે જોબનપે
તેરે જોબનપે નાજુક બદનપે— આશક
પલંગ બીછાદે ફુલ છવાદે
ઓસા બીદે ડાલ, તોરે ગાલનપે—આશક.
ખાના ખીલાદે, શરાબ પીલાદે,
ફુલ ચદરમે, મોજ લુટાદે—આશક

૩૯

મતિ તારી ગમાર, તું હરામી, નકામી, અતી કુડકુડ કૃતિતારી
મકારી- મતિ- લુણ હરામ તેં તો કર્યું આ તમામ ખાય
જોટી લે દમામ ફરે આમ નહીં કામ મારે ધામ, મારૂં નામ
છોડ તમામ,

છોડ છોડ મારૂ નામ, છટ છટ, ફટ ફટ, હટ હટ અવિચારી.

૪૦

પ્રાણનાથ તમે પાછા પધારો.
ગુન્હો મારો માફ કરોની, આ દાસી તણી અર્જ ધરોની
કુડું થયું મુજ કામ--- પ્રાણનાથ.
દિલ વિશે વિચાર ન કર્યો, લાટ ઉપર પ્યાર ધર્યો
હાય બુરા વિચાર લડ્યો, ન છોડ્યો જાઓ ધામ - પ્રાણનાથ

૪૧

હાય પ્રભુ મેં શું કર્યું કરૂ બહુ એ ખોટું કામ, માર્યો પુત્ર ન કામ
રડાના કહેવાથી કર્યું મેં બહુ એ ખોટું કામ, મર્યો એમનો મેં જાન
અડચાણ હતો એ રાજની, લપટાને દીન રાત, તેથી કરાવ્યો ઘાત
હાય આવું સાંભળ્યું મુને, રડાએ તેની વાર, મરાવ્યો પુત્ર ઠાર

૪૨

સુત દુઃખની ઘડી નવ જાયરે મારૂંમ પાટો બહુ કળશો
પુત્ર મમ મુખ ફેર, મારો કર્યું દુઃખ ઘેર
દીન દુઃખના નવ જાયરે— મારૂં
દીધા પ્યાર સુખ રે. ફરી ધર્યું દુઃખ શીર
જોયું કાંઈ નવ વિચારીરે--- મારૂં

૪૩

પ્યારા પુત્ર મુજને મુકી શીદ ગયો, આ દુઃખી માડી મુકી
તુ સ્વર્ગવાસ થયો
પિતા તારાં કોપ્યાં કર્યું સાહસ કામ, ઝુરી ઝુરી મરૂં હું
ગયું રાજ નામ
ખાંપી ઢાલ તલવાર ઘરમાં ફરે, પોશાક જાત જાતના
અંગે ધરે
તુજ વીણ સર્વે પડયાં જેમ તેમ, હાય રાજ હાય
રાજ છોડી ગયો કેમ

૪૪

ધીર ધર દુઃખ હર, સુખ કર સ્મર હર
રહો પ્રાણ પ્રાણ સુખ સદા ગુની જન રદા રાખો પતી રધુવર
ભવ ભય તારક, મારક, સારક, રાખો રાખો ચિત્ત ગુણીયલ ચહુવાર
ચિત્ત શાંતી આનંદ તું અતી ધર, નિત્ય ભક્તિ કર હર હર ઉમાવર-ધીર.

૪૫

આહાહા પડી ગમત—હા હા હા હા
ફરયા હતા હમો ત્યાં રમત— ઓબારે.
કીધી હતી મેનાકે મમત— ઓબારે
વાહરે ભોળી
સાચુ બોલી
જુઠું ઢોળી
મારી રોળી
શાને માટે
ગયા હાટે
ફરવા કાજે
ના, ઢીંગલી માટે
ખસ ખસ ખસ ખસ
કહું હજુ મસ મસ મસ
હાં હાં હાં હાં— આહાહા.

૪૬

કાંતું મુઝાએ, ગભરાએ આલી, પ્રાણ તુ પર જાઉં હું તન વારીરે
વ્યાકુળ તું થઇ કેમકે તન મનથી તન ધનથી કે'ની પ્રાય મમ આજ
તું તનને યોગીને વળગી કે અર્પીને ન કરતું મનને ઉદાસ-કાતું
ધીર ધરને દુઃખ હરને આફત છોડી દને, દુઃખ કર નહીં

હિંમત ન હાર

આની હે હટ તજને તન તનને તન મનને ખાળી કરે તું
તો રાખ-કાંતું.

૪૭

બેને મારા કાહેંગે ઘડાની તારો રાયજનજી બોલીઆરે
રામ બળ, મારે ભજવોરે ભગવાન, પણ સાસુડી મારી
દીજે છે ગાળીઆં.

સુંદર ગોરી સાસરીએ આવ્યા સુખ પામીઆં ન કાંઇ
રામ બળ મારે ભજવોરે ભગવાન, પણ કાકોજી મારો દીજે
છે ગાળીઆં.

કાકી મારી પડી પાળવે આવાં ગોંડીઆનેરે રામ બળ
મારે ભજવોરે ભગવાન, થે ચાલો જોધપુરમાં મારી હાથમાંરે.

૪૮

પગ મારા કળ્યા હું થાકી ગયો રામ રામજી
હવે કરવું કેમ, બાર બંધ થયું એમ
મારે મેમઇ જાતું મોમાદેવી નાતુ,—પગ.
હવે કરવું કામ, છે કમાવાની હામ
કોઇ હોધું હારૂં ઠામ, અલી લાઉં જઇ ગામ-પગ.

૪૯

દીદમ નદીદ બુદમ દરે, દીદમ નદીદ બુદમ દરે
ઇશ્ક ખાંને વૈરાન—દીદમ.
ગુલ ગુન ચયે જીગરબન,
વોઇ વોઇ વોઈ—દીદમ.

૫૦

સુખકર મખ્યાતા, દુઃખ હરલે દાતા, કયા દીનહે બાંકા
સબકુતુ સુખ દેનેવાલા—સુખકર
હાંવાં મયે ફીરતા સુખ નહીં પાતા, દીન દુઃખકે

ભરતા પીતા બેરી હુવા વાલા—સુખકર.

૫૧

પ્રભુસદા, મતીદરે, દાતા છેરે છે દીન આજે વાડું.
જાયબલાં, શુભ દીન આ. તું તાતમા.
સેવક સદા, ગાએ સદા, હર-હર-હર-હર-હર-હર-હર
હર જગધા
હરી ગુણગા, સુખ દીન આ, જગધરધર ઈન્દ્ર સમ
સુંદર દરબાર.

૫૨

એ સુખકર, દુઃખહર, દયાધર અમપર છે દીન આજેવાહ
ગુણવાન, દયાવાન, મેહેરબાન છે તમ ધ્યાન મનમાં.
દે સુખ ધારા, મોજમાં સહિ પ્યારા, દેતું સુખપ્યાગ,
આંખના તુતારા રટીએ ગુણ તારા, કર વાહ વાહ- એસુખકર
આપીછે રાપને શુભ મતીતેં પુન્ય રાજાજીના બહુએ વડાં
રહો અમર સદા સુખ કર્ત્તા, દુઃખહર્ત્તા, શુભકર્ત્તા, ગુણકર્ત્તા
પરવર્તા, જયકર્તા, તારો જે છે વેરી, તેનેછે દુઃખધારા,
નહીં તેને સુખવારા કહુ ઇશ્વરા—એ સુખકર

૫૩

પતીને વિયોગે મન બાવરૂં થાય.
બાવરૂં થાય અતી ગભરાય મુઝાય—પતી.
ઝુરીમરૂં હું તન વિષે સુઝે નહીં કંઇ કામ
રજની જાય જુગ જેવી મને ખાવા ધાય ધામ-પતી.
સંકટથી ઉગારો પ્રભુ પતી મારાને આજ
વિઘ્ન હોય જે વનવીશે નીવારી રાખો લાજ-પતી.

૫૪

જીવ. બહુ બળે, નહીં તમવીન ચેન પડે.
ખાવું પીવું સુજે નહીં કાંઇ હયાં

વળી ચેન પડે ના સુખ મળેના, જોઉં તમારી રાહ.
હું થાઉં, તમવિન ઘેલી દુઃખ અનેક જીવ બળે-જીવ

૫૫

નવો દેહ ધર્યો'તો પ્રીય કહું આજ.
ડરયાથો ભોરીંગ મને, વનમાંહી તું જાગુ આજ—નવો
ઇશ કૃપાએ આવી મળ્યો અહીં, પુન્ય પ્રતાપે તુજ તપ તાપે
જાઉં વારી પ્રીય આજ તાજ મીય રાજ—નવો.

૫૬

રાજા મોટા રાજન, મેહરૂમલ માહારાજ
શુરના કુળના રાજવી, કરે ન આવું કાજ
કરે ન આવું કાજ, તાજ જેને શીર શોભે
વિક્રમ શોભડવીર, વડો કુળજેને મોભે
લાગે લક્ષગુ જાય, બાપના નામ બુડાડયાં
મેહરૂમલ મહારાજ, જાન કજાન કરાવ્યાં.

૫૭

મત કર ગમતું પ્યારીજી બાલો
નારી ક્યું તું સતાવે મુજ કાઅય ખાલી ખાલી ખાલી
ન કર તકરાર ખાલી, છોડદે અપના જાલી
ન કર તકરાર ખાલી, સંસાર મોહમે ડાલી ડાલી ડાલી
છોડ જીકર ખાલી, શાનવાલી, એ બાલી.

૫૮

ભીખ ઘો ઉતારી, દયા દીલ ધારી
દાસી રહે આપ આધારા હું નમી કહું હું નમી કહું
પ્રાણ તમે મારા, અતી છો મન પ્યારા, મમ આંખોના
છો તારા, નહીં જાવા દઉં નહીં જાવા દઉં
કરી દયા, તજી ન જા, કરી દયા નહીં નહીં કહું જાઓ
હું નમી કહું, નહીં જાવા દઉં.

૫૯

મારી વાણી સાંભળોને પ્રાણપતી મારા તમે.
નીકળો ન ઘટથી તન તનથી, જુઓ જુઓ દુઃખ દી. રહે
અતી પતી—મારી.
રહે કેમ પ્રાણ પ્રાણુ મમ તમવીન, મે'ર કરો સુખ થાય
અતી મારે મન,
તમ ગુણ વીસરું ન જાય ભલે આતન, રહેતો રહે
મન હરખ—મારી

૬૦

રંગે રમી સદા મોજ કરો રે, ધન્ય ધન્ય દીન આજ
થયોરે
ઇશ કૃપાથી જોડું મળ્યું આ, એ ચમન છે ગમન
વાહ વાહઅમુલ્ય મુલ્ય રંગે રમી સઉ મોજ કરોરે આવાહ,
દીનછે રંગે રમી---
સબ ચમનમે આજ દીન, ઓપ્યારી. સુનજરી, ગુનભરી
પ્યારા મુજ પ્રીય પ્રાણઆધાર, હું વરી ગુણકરી, રંગેરમા

૬૧

છોડું નહીં કદી હવે, નહીં કદી હવે
તેને નહીં કદી હવે, મારૂં હું થયો ક્રોધી
વરી જાયશું બીજો કોઇ, વાત આ અચરતની થઇ
મારૂં ત્યા જાવું-છોડું નહીં હવે (૨)
રામરાય કરું તે કુમન, દેખાડું રંગ, ધરી ઉમંગ
મારે ત્યાં જાવું-છોડું નહીં હવે

૬૨

ભજહર ભજહર ભાઇરે. ધ્યાન લગાવો ચિન્ત ઠેરાવો
સબ સુખ ઉનસે પાવો——ભજ
તું ઉમાવર તાત દયાળુ હયયે કૃપાળુ ભારે તુજપદ

સેવન હય સબપ્યારે સુખકરનારી બાહેરે દુઃખકરનારી નારે
શું દુ:ખ, હરદીલ જાને પ્યારે હર સુખ કર ગુણ જ્ઞાની પ્યારે
તેરે સબ ગુણ ન્યારે=ન્યારે, શેસ નહીં પાવે એ પ્યારે

૬૩

રે થઇ આ શી દશા મારી હાય
વ્યર્થ જન્મ મારો જશે, સુખ નહીં સ્વપ્નામાંહે
હાય હવે હું શું કરૂં જાઉં મારે કયાંય—રેથઇ
પ્રિતમ વિખુટી હું પડી, ખુટયાં સર્વે સુખ
પ્યારા રાજસીંહ તુજ તણું કયારે ભાળું મુખ-રેથઇ
પડી અબળા આ નીચને, છોડાવો આવી અહીં
વાસો તમ તણો કયાં હશે, કહાવું સમાચાર જયાંહી-રેથઇ

૬૪

તુંછે અતીશે પ્રીયતું મારી પ્રાણ. સેવામાં લીજીએ
આદર કીજીએ
આનીલે વેહેલી; જોબન ઘેલી, આવાર હસીદે બોલીદે મારી
પ્રાણ, ઉર લપટાય પ્રીતી રસ પાયે, અરસ પરસ કરીદે
મારી પ્રાણ—તુંછે

૬૫

એ છશ પ્રાણ ગભરાય, એનું કરૂં કેમ તું શુભ શાંદ-
કોણ કહું આ કામ, દુઃખ નામ, તે મન મન મન થાય
દુઃખ તન દુઃખ તન—પ્રાણ ગભરાય

વિરસીંહ પાસે કરૂં જાણ જઇને, ઠીક સુ જયું એ આમ મને
હું મોકલું ત્યાં છે કેદ બાઇ જયાં, જાઉં ઝટ, ચટ પટ,
ખટપટ કરૂં વટ—
પ્રાણ ગભરાય.

અરે સમજ સમજ મનમાંરે.
તું ધરી ખરાબ મત વિચાર ન ખોટાં કર. અરે.
સુજાન થઇ હેવાન બનેકાં, માની લ્યો વધુ મારીરે
ધીર ધરીને સુખ કરીને, કહો દુઃખ તમો આવારે અરે

૬૭

દુર દુર કર ન પકડ ઝટ— (૨)
મુખ કર કાળું, તુજ મુખ બાળુ, દુષ્ટ દુર જા ન કર ચાળા
તું મુજને સમજે છે બાળા, માની લે માની લે, કહું છોડી
દે સર્વે તારી ખટપટ
ઓ નારી સુન પ્યારી, ધુન સારી, સુન મોરી.
તું લયલા મય મજનું જેસા, શાનો શોકત મય હું કયસા!
કાળા કાળા ગધ્ધા જેવા, ભોં ભોં કરતા દોડે તેવા
છેડયરેના, રંગ ઉડાના, જી બહેલાના
જુલમ કરોના, દુઃખ ધરોના, હું ડરોના,
તોફાની, હેવાની, નાદાની, લે માની,
ઓગ્યાની, આ જાની, દુર દુર.

૬૮

પ્યારી રંજ ઉડાવે નાહક તું કયા જાન.
ચલન પ્યારી લાગે સારી ન્યારી ન્યારી ભોળી ભાળી બાલી
ભોળી બાલી દુલહન, લાગે ગુલે બદન, કર સુખે ચમન,
રખો રહેમ નયન, પ્યારે હરનકી શાન દીખલા જાન,
તન મન ધન મેરા તોપે વારૂ મેતો હારૂ,
હરઘડી નીસદીન, દીનરેન, ગ્યાની તું બને મેં બના
તોપે હુવા મય દીવાના તુંતો હય મેરી જાન—પ્યારો,

૬૯

નકર તકરાર માન કહું જાલવાલા.
બક બક નકર છોડીદે તારા ચાળા,
હેરાન થઇશ હેરાન થઇશ હેરાન થઇશ ગુમાન વાળા,

૭૦

ઇશકૃપા મુજપર કરી, હયાં હતી દીન દુઃખભરી,
માગું સદા હું આપ પાસે, સાહે કરોને શ્રીહરી.
તુજગતી અકળીત છે, શું કહું મુખે કહી.
વારે ધાઓછો સદા, એવાંછો કમળાપતી.
ઠીક થયું હું અરીથી છુટી, આયવનથી છુટી.
રાજ આજ હું તમ પ્રતાપે, આ દુઃખમાંથી છુટી પ્રાણ આ.

૭૧

ભેખ લઈ ફરૂં પ્રાણપતી ધ્યાન, દુઃખ મનમાંથી.
વીસારૂં, સીધારૂં, એવ્રત, અમૃત, —- પ્રાણ.
ભોગજેવું દુઃખ નહીં, અરે દુનિયામાં
ઇશ, મદદ મન ભાવે પ્યારી ગુણકારી — પ્રાણ,
જાય ભલે આ દેહ પણ ચુકું નહીં મુજ ટેક,
સતી ધર્મ સાચવીને રાખું નેક અનેક.

૭૨

ચા મધુતર શું સ્વરનાદે, વન સબહી સુખતર સોહે,
કોકીલ સુરસે ગુન મુની ત્યાગીત, જલ પ્રાણી મૃગ રે લત.
રંગભરી ફણીંદ્ર મોદે —યા મધુતર.
રંગીત જન પ્રીતી શું રંગે આનંદ હયે સંતન સંગે,
દુઃખીજન કૃતી લાગે,
નાદ વનચરા, લાગત સુખ સદા, ભોગી ત્યાગી ગાયન ચંદે-ચા

૭૩

હું ફર્યો જંગલ બહુ પત્તો નહીં ક્યાંય રાજનો
મૈનાક પણ નહીં જેલમાં, દુઃખ છેડો ના આવ્યો કાજનો,
હાય દીન કેમ હું ગુજારૂં શું કરૂં
નહીં મળે મુજ મિત્ર, હવે ક્યાં ફરૂં.

૭૪

દુખીછે મુજ સખી, શું કરૂં રે આજ.

મારો પ્રાણ છુટી ન કેહથી દુઃખ ભરી ખરી કહું-શું

કીધું વીરસીંહે શું, થયું કાંઇ ન કાજ રહે તેની લાજ-શુ

૭૫

શુ શોભીત પ્યારૂં તન છે, પ્રાણ મારા કેરૂં.

વારી જાઉં તન મનથી લાગે મુને પ્યારૂં—શું

રૂપ જેતું ઇન્દ્ર સમછે કાન્તી ભાનું જેવી

લલાટ સોહે ઇન્દુ જેવુ, જોઇ પ્રાણ ઠારૂં,—શું

પ્યારા મુને ક્યારે મળશો, સુખ સાંતી થાય.

નથી થતું સહન મુજથી, કાપો કષ્ટ માહેરૂં,—શું,

૭૬

એ બાહ્ કાંતું દુઃખ ધરે પ્રાણ

છબી લઈ કરેશુ; ગાંડા પણું કરેતું, કરે આતું એમશું

દુઃખ ધરે પ્રાણ

એ રાય મોહે ઉસ સબકામ

મેગતન મન ધ્રન, ઉન બીન દીન રેન, તડપત ઉન

બીન ઉસે સબકામ-

એ બેટા કાતું દુઃખ ધરે પ્રાણ

બની કાંતું હેવાની, એના પ્યારમાં દીવાની, તુ તો

જાયછે મેનાની, તું છે મુજ જીંદગાના, માનો કહું ઉઠો

જાની-દુઃખધરે પ્રાણ.

એમાતા ઉન બીન જાએપ્રાણ

આ પ્રાણને છોડા જેસે અબ પ્રાનકુ પાઉં કેસે મેરા

રખવાલી, માલી કાંહાં મીલે આ માલી, માલીરે મેરાવાલી

બીન જાય પ્રાણ.

એ પુત્ર મુજ હતો તન ધન

એ ક્યાં જોગીને ઠાઠે, મળ્યો તુને કષ્ટ માટે પ્રિતી થઇ કેને ઘાટે

[illegible] રાજ સારી, [illegible] સારી
મતી સાજ સારી-હતી તન ધન.

૭૭

વંદુ હું માણાઆર, તમ વીન આદેહ દુઃખી હતી બહુ
ચેન પડે નહીં રાત્ર દિવસ કહું દુઃખ સહયાં અપાર વંદુ
જંગલે જંગલ ભટકી આવ્યા ક્ષીન થયું તન આ
ઇશ કૃપાથી આવી મળ્યા અહીં, ઉત્સવ અંગ અપાર-વંદુ

૭૮

આજ દીન આનંદ ન ઉરમાં સમાય
હરખાય મકલાય મન સુખ સમાય—દીન
મનની જનની તનની ખુમખુમીન્યારી જણાય

૭૯

એક ચિન્તે ધરો પ્રેમ કરીને
સુખદ બહુ સજો સજો ભજો ભજો
તુટયાં દુઃખ પાસ, થયું શુભ કાજ, તમ પ્રતાપે
મળ્યાં અહીં આનંદે હયો માનો—એક
જાઉં વારી સુખકારી ગીરધર જગમાલી
જનવાલી ભજો રંગમાં સદા રંગમાં રાજાને રાણી, આનંદ

૮૦

જોઇ આનંદ અતીશે અમ મન રીઝાય
કોમળ તીવ્રસઉ સુર ગવાય—જોઇ
શુભ ઘડી આજ દીન અતી અતી અતી
આજ આજ વારૂં તન મન ધન પીય

